

“Mini Klinik Değerlendirme Sınavı” “Mini Clinical Evaluation Exercise”

Şeniz Ergin, Serdar Özdemir*

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye

*Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye

“Ölçme değerlendirme öğrenmeyi yönlendirir”
George E. Miller

Ölçme değerlendirmeler, zorunda olduğumuz için uyguladığımız, eğitim programının zahmetli birer parçaları gibi görünseler de, kabul etmek gerekir ki bu sınavlar, öğrenci için eğitim sürecindeki en temel motivasyon faktörüdür. Bu gücü etkin kılarak öğrenme süreci için olumlu katkıya dönüştürmek, müfredatta yer alan bilgi ve becerilerin sınanmasına elverişli ölçme değerlendirme yöntem ve araçlarını kullanmakla mümkündür.

Son yıllarda, “temel klinik becerilerde ustalık kazanma” ve “kazandırma” tıp eğitiminin öncelikli hedefleri arasına yerleşmiş ve bununla birlikte, klinik yeterliklerin tanımlanması ve değerlendirilmesi gündeme gelmiştir. Bu yeterlikler; tıbbi görüşme becerileri, fizik muayene becerileri, iletişim becerileri, teknik/psikomotor beceriler, klinik nedenselleştirme ve karar verme, profesyonellik, organizasyonel ve yönetsel becerileri kapsar. Yeterlik, ilgili bilgi beceri tutum ve alt yeterliklerden oluşurken, performans klinikte bir işi yerine getirirken sergilediğimiz, ilgili tüm yeterliklerin bir araya gelmesiyle oluşan davranışlar bütünüdür ifade eder. Performans, bilgi ve becerilerin bağlamına uygun olarak kullanılmasını gerektirir. Performansa dayalı öğrenme ve ölçme değerlendirme, öğrenci için anlamlı ve ilgi çekici klinik görevlerin yerine getirilmesi sırasında bilginin, becerilerin ve alışkanlıkların kazana-

nılması ve uygulanması ile ilgili öğrenme ve ölçme değerlendirme stratejilerini temsil eder. Yeterliklere dayanan değerlendirme sisteminin avantajları, öncelikle, “en iyi klinik uygulamaların” tanımlanacak, yaygınlaştırılacak ve en iyisini yapmaya yöneltecek olması, ayrıca, öğrenciyi geleneksel pasif dinleyici konumundan çıkarıp aktif rol almaya itecek olmasıdır.

Bu düşünceye nasıl ulaşılmıştır? Amerikan İç Hastalıkları Yeterlik Kurulu, 1972 yılında, “şahinler” ve “güvercinler” şeklinde de adlandırılan “zor” ve “kolay” değerlendiriciler ile yalnızca bilginin ve hasta sunma becerisinin objektif olmayan yöntem ile değerlendirildiği, hasta ile geçirilen sürecin gözlenmediği “klasik sözlü sınavı” uygulamasını kaldırma kararı almıştır. Sonraki yıllarda, öğrencilerin hasta başında değerlendirilmesi amacıyla tanımlanmış “Clinical Evaluation Exercise” (CEX) bu alanda yaygın olarak kullanılmıştır. CEX, bir öğretim üyesi gözetiminde, öğrencinin, hasta başında, detaylı öykü alarak fizik muayene yaptığı, oluşturduğu tetkik ve tedavi planını önce sözel sunarak değerlendiriciden geribildirim aldığı ve daha sonra yazılı raporunu değerlendiriciye sunduğu, yaklaşık 2 saat süren bir klinik sınavdır. Zaman alıcı bir uygulama olması nedeniyle yılda bir kez uygulanabildiği, az sayıda öğrenciye ikinci uygulama yapıldığı bildirilmiştir. Tek hasta üzerinde ve bir değerlendirici ile sınırlı, öğrenci hakkında kesitsel görüş sunan bir uygulama olması nedeniyle güvenirliliği düşüktür.

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Dr. Şeniz Ergin, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar Kliniği, 20070, Denizli, Türkiye Tel.: +90 258 444 07 28/5872 E-posta: senizergin@gmail.com

*Türkderm-Deri Hastalıkları ve Frengi Arşivi Dergisi, Galenos Yayınevi tarafından basılmıştır.
Türkderm-Archives of the Turkish Dermatology and Venerology, published by Galenos Publishing.*

CEX'dan uyarlanan Mini Klinik Değerlendirme Sınavı (Mini-KEDS) hasta hekim görüşmesinin gözlemlendiği ve yapılandırılmış olarak değerlendirildiği bir işbaşıda ölçme değerlendirme (workplace based assessment) yöntemidir. Amerikan İç Hastalıkları Yeterlik Kurulu tarafından, 1990'lı yıllarda uzmanlık eğitimi almakta olan doktorların altı temel yeterliğini değerlendirmek üzere geliştirilmiştir. Ayrıca genel klinik yeterlik olarak bir kategori daha Mini-KEDS kapsamında değerlendirilmektedir (Tablo 1).

Mini-KEDS'nin aynı zamanda mezuniyet öncesi tıp eğitimi öğrencilerinin değerlendirilmesinde de geçerli, güvenilir ve uygulanabilir bir ölçme değerlendirme yöntemi olduğu da bildirilmiştir. Mini-KEDS, eğitim sürecinde aralıklı olarak uygulanması önerilen bir yöntemdir. Her bir uygulama müfredatta yer alan çeşitli alan ve becerileri ölçmek değerlendirmek üzere yapılır. Genel, detaylı bir öykü ve fizik muayene yerine probleme odaklı öykü, fizik muayene ve danışmanlık becerileri değerlendirilir. Eğitici eğitimi açısından, eğiticinin, ölçülen performansa yönelik en az 4 değerlendirme yapması gereklidir. Her uygulamada, insancıl yaklaşım/profesyonellik ve genel klinik yeterlik değerlendirilirken diğer yeterliklerden sadece bir ya da bir kaç sınanır. Eğitim yılının başında, her bir uygulamanın, önceden değerlendirilmemiş beceriye yönelik olmasına dikkat edilerek planlama yapılır. Uygulama öncesinde öğrenci uygulama hakkında bilgilendirilir. Hangi yönlerinin değerlendirileceği, kendisinden neler beklendiği önceden öğrenciye açıklanır.

Mini-KEDS uygulanırken öncelikle hastadan öğrencinin görüşmesi için onay alınır. Öğrenci, hastayla görüşür. Değerlendirici görüşmeyi izler, puanlar ve geribildirim verir. Önerilen süre 15-20 dakikalık bir görüşmenin ardından 10-15 dakikalık sözlü geribildirim vermeye zaman ayrılmasıdır.

Mini-KEDS, öğrenci performansını değişik ortamlarda (poliklinik, acil servis, yataklı servis), çeşitli hasta ve klinik senaryolar üzerinden değerlendirilmesine olanak tanır.

Mini-KEDS, öğrencilere onların klinik becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak yüksek kalitede, anlamlı, gerçek zamanlı ve interaktif geri bildirim verebilmek için potansiyel bir ölçme değerlendirme aracıdır. İnteraktif geri bildirim öğrencinin kendi

Tablo 1: Mini-KEDS* yöntemi ile değerlendirilen yeterlikler

Tıbbi görüşme becerileri
Fizik muayene becerileri
İnsani yaklaşım/profesyonellik
Klinik karar verme
Danışmanlık becerileri
Organizasyon becerileri
Genel klinik yeterlik

*Mini-KEDS: Mini Klinik Değerlendirme Sınavı

kendini değerlendirmesini içerir ve değerlendiricinin verdiği geri bildirimler üzerinden performansı üzerine tartışılmasına imkan verir. Mini-KEDS'nin güvenilirliği, uygulama sayısı arttıkça yükselir ve kabul edilebilir güvenilirliğe ulaşmak için farklı eğitimciler ile farklı ortamlarda yılda en az 4-6 uygulama yapmak gerekir. Ayrıca değerlendiriciler arası güvenilirliği iyidir.

Mini KEDS, karar verdirici (yetkinlikler hakkında genel bir karar verilmesini sağlayan, mezuniyet ve sertifikalandırma için temel oluşturan ya da daha sonraki eğitim düzeyleri için kanıt teşkil eden, öğretim programının başarısı hakkında karar verilmesini sağlayan) olduğu kadar, biçimlendirici (gelecekteki öğrenmeyi yönlendiren, öğrenilenlerden emin olunmasını sağlayan, öğrencinin kendi performansını eleştirel olarak değerlendirmesini teşvik eden, öğretim programı devam etmekte iken öğrenci ve eğitime geri bildirim sağlayan) amaçla da kullanılabilir.

Fakültemizde, ölçme değerlendirme komitesi olarak bir yıl önce düzenlediğimiz "Ölçme Değerlendirme Kursu"nda, içeriği görsel materyal ile zenginleştirmek adına literatürde yer alan Mini-KEDS uygulamasına örnek video gösterimlerinden yararlandık. Yurtdışında yayımlanmış tıp eğitimi ile ilgili benzeri pek çok görsele günümüzde internet aracılığı ile ulaşmak mümkünse de, kurs akışı sırasında, örnek Türkçe video gösteriminin eksikliğini hissettik. Yazımızın ekinde bulacağınız video, öncelikle bu eksikliği gidermek amacıyla, ayrıca tıp eğitimine gönül vermiş ve gelişmeleri izlemek isteyen meslektaşlarımızın ilgisini çekeceğini düşünerek hazırlanmıştır. Videonun ilk üç bölümü, tıbbi öykü alma becerisi, fizik muayene becerisi, klinik karar verme ve danışmanlık becerilerinin değerlendirilmesini içermektedir. Bu yıl uygulanan kurstan bir kaç gün önce hazırlanan bu bölümler, kursta verilen "Beceri ve Performansa Yönelik" sunumun ardından katılımcılara izletilerek değerlendirmeleri istenmiştir. Son bölüm olan "Geribildirim" ise bu değerlendirmeler sonunda, katılımcıların önünde "oyunlaştırma (rol playing)" şeklinde uygulanarak kaydedilmiştir. Beğeninize sunuyoruz. Konu ile ilgili videoyu www.turkderm.org.tr adresinden izleyebilirsiniz.

Sözün özü, Mini-KEDS, hem mezuniyet öncesi hem de mezuniyet sonrası tıp eğitiminde, öğrencinin öğrenmesini destekleyen ve motivasyonunu arttıran, belki de eğitim sürecinde, öncelikle, biçimlendirici değerlendirme yöntemi olarak benimsenmesi daha yararlı olabilecek, umut vaad eden bir araç olarak elimizin altında kullanılmayı beklemektedir. Kabul edilebilir bir değerlendirme yönteminden geçerli, güvenilir ve pratik olması, ayrıca öğrencinin öğrenme sürecine olumlu katkı yapması beklendiği günümüzde çağa uymak adına Mini-KEDS'nin uygulamaya değer olduğunu düşünüyoruz.